NATIONALEKONOMISKA INSTITUTIONEN
Uppsala universitet
Examensarbete C
Författare: Thang Tran
Handledare: Sven-Åke Carlsson
HT 2008

Officiell dollarisering

- Ett alternativ för Vietnam i valet av växelkurssystem?

Sammanfattning

I denna uppsats diskuteras valet av växelkurssystem för utvecklingsekonomier. Fokus ligger på Vietnam och en eventuell officiell dollarisering. Utgångspunkten är att Vietnams nuvarande växelkurssystem, fast men justerbar växelkurs, inte är bra. Vi kommer att presentera teorier och kriterier för olika val av växelkurssystem, vilka ekonomier som tillämpar vad och diskutera vad som talar för och emot dessa val. Vidare kommer vi att titta på de ekonomiska förhållandena och Vietnams ekonomiska utveckling. Vi avslutar med en diskussion huruvida en officiell dollarisering är ett alternativ för Vietnam, där vår slutsats är att Vietnam inte bör välja en officiell dollarisering i valet av växelkurssystem, då nackdelarna överväger fördelarna.

Nyckelord: Vietnam, dollarisering, valutasubstituering, växelkurssystem, valutasystem, valutaunion, optimalt valutaområde, vietnamesiska dong (VND).

Innehållsförteckning

1. INLEDNING 4

1.1 SYFTE OCH AVGRÄNSNING 4
1.2 METOD 5
1.3 DISPOSITION 5
1.4 TIDIGARE STUDIER 6

2. VÄXELKURSSYSTEM 7

2.1 KLASSIFICERING AV VÄXELKURSSYSTEMEN 7
2.1.1 RÖRLIG ELLER FULLSTÄNDIGT FAST VÄXELKURS 8
2.1.2 FAST MEN JUSTERBAR VÄXELKURS 9
2.2 GRADER AV DOLLARISERING, DESS INNEBÖRD OCH UPPKOMST 10
2.3 OFFICIELL DOLLARISERING 11
2.3.1 FÖRDELAR 12
2.3.2 NACKDELAR 13
2.4 VALUTAUNION OCH OPTIMALT VALUTAOMRÅDE 15

3. VIETNAMS EKONOMISKA UTVECKLING 16

3.1 VIETNAMS MONETÄRA HISTORIA 16
3.2 DEN EKONOMISKA UTVECKLINGEN 16
3.2.1 INFLATIONSTAKTEN 17
3.2.2 BANKVÄSENDET OCH DEN VIETNAMESISKA CENTRALBANKEN 18
3.2.3 VÄXELKURSUTVECKLING OCH DOLLARISERINGSGRAD 20
3.2.4 HANDEL MED OMVÄRLDEN OCH BUDGETBALANSEN 21

4. ANALYS OCH SLUTSATS 23

5. KÄLLFÖRTECKNING 25

1. Inledning

Valet av växelkurssystem styr landets monetära och finansiella relationer med omvärlden. Det har också en inhemsk dimension som omfattar de institutioner och regler som bestämmer den inhemska penningmängden. Med andra ord kan växelkurssystemen klassificeras efter hur stort handlingsutrymme de ger den monetära auktoriteten vid valutakursförändringar.[1] Under årens lopp har en flora av växelkurssystem utvecklats, men traditionellt sett har valet mellan olika växelkurssystem formulerats som ett val mellan fast eller rörlig växelkurs. Däremellan finns olika kombinationer av fast- respektive rörlighet, så kallad fast men justerbar växelkurs. Ekonomer är någorlunda eniga om att sådana kompromissval numera bör undvikas. Främst med tanke på att det kan utsättas för spekulativa attacker.[2] Sedan början av 1990-talet har andelen länder i världen med fast men justerbar växelkurs minskat från ungefär två tredjedelar av alla länder till knappt en tredjedel. Denna utveckling är särskilt markant i utvecklade industriländer och i tillväxtländer. I industriländerna finns en viss övervikt för fullständigt fast växelkurs, såsom valutaunion eller sedelfond, men även rörlig växelkurs med inflationsmål är vanligt. [3] Vietnam tillhör de utvecklingsländer som fortfarande tillämpar ett fast men justerbar växelkurssystem. Enligt en klassificering av IMF[4] följer landet en ”crawling peg”, en någorlunda fast växelkurs mot dollarn.

1.1 Syfte och avgränsning

Syftet med uppsatsen är att undersöka vilka alternativ ett utvecklingsland som Vietnam har i valet av växelkurssystem och vi har valt att avgränsa oss till att undersöka huruvida en officiell dollarisering är ett alternativ för Vietnam. Vår frågeställning lyder: Är en officiell dollarisering ett alternativ för Vietnam i valet av växelkurssystem? Anledning till denna avgränsning är att förutsättningarna för att introducera en rörlig växelkursregim, med till exempel ett inflationsmål som Sverige tillämpar, ännu inte är uppfyllda för många utvecklingsekonomier, däribland Vietnam.[5]

---

[1] Klas Fregert, Lars Jonung, *Makroekonomi – Teori, politik och institutioner* (Lund: Studentlitteratur, 2005), 397.
[2] Klas Eklund, *Vår ekonomi* (Stockholm: Bokförlaget Prisma, 2004), 366.
[3] Claes Berg, *Global ekonomi* (Stockholm: SNS Förlag, 2008), 398.
[4] Internationella valutafonden. Internationellt organ som bildades 1944 för att övervaka det tidigare internationella växelkurssystemet Bretton Words, bland annat genom att ge lån till länder med underskott i bytesbalansen.
[5] Camen, U. och Genberg H., (2005), ”An Inflation Targeting Regime for Vietnam”, paper prepared for the Vercon First Annual Conference, Hanoi, May 24.

1.2 Metod

Uppsatsen är i huvudsak en litteraturstudie där vi ska granska tidigare teoretiska och empiriska studier kring ämnet och titta på hur dessa studier har motiverat för- och nackdelarna med ett sådant växelkurssystem. Vidare ska vi tillämpa det på Vietnam och söka besvara frågan om en officiell dollarisering är ett alternativ för landet.

1.3 Disposition

I kapitel 2 klassificera vi de olika växelkurssystemen och tar upp de allmänna teorierna och erfarenheterna kring dessa. Vi diskuterar olika grader och former av dollariseringen och tittar på utbredningen av fenomenet. Vidare ska vi redogöra för vilka komplikationer en fast men justerbar valutakurs medför och vi avlutar kapitlet med att presentera teorierna och erfarenheterna av en officiell dollarisering och vilka länder som tillämpar detta växelkurssystem.

I kapitel 3 analysera vi Vietnam. Vi tar kort upp landets monetära och ekonomiska historia, de eventuella effekterna av den inofficiella dollariseringen. Vi tittar närmare på olika nyckeltal som dollariseringsgrad, inflation, växelkurs utveckling och budgetbalans.

Kapitel 4 kopplar ihop den teori som presenterades i kapitel 2 med den empiri som tagits fram för Vietnam i kapitel 3 och på så sätt knyts hela uppsatsen samman med en diskussion huruvida en officiell dollarisering är ett alternativ för Vietnam.

1.4 Tidigare studier

Det finns en mängd studier om ämnet, dessa är främst fokuserade på de Latinamerikanska och Östeuropeiska länderna. De fåtal studier som berör Asien och Vietnam är rapporter från diverse intresseorganisationer och centralbanker i regionen.

Nguyen och Hauskrecht (2004) har i sina studie utgått från att den nuvarande situationen med en inofficiell dollarisering och en fast men justerbar växelkurs medför stora risker för finansiella instabiliteter och gör Vietnam extra känslig för exogena chockar. Mot bakgrund av detta föreslår man olika lösningar för ekonomin och en avdollarisering.

Packard T. (2005) fokuserar på stabiliseringspolitiken och föreslår i sin studie alternativ till det diskuterade inflationsmålet. Packard menar att Vietnam med en informell och undervecklad kapitalmarknad och i en situation med inofficiell dollarisering istället bör fokusera på att hålla en stabil växelkurs. Det är särskilt angeläget nu när både den inhemska marknaden och exporten kommer att möta en intensivare konkurrens till följd av den eftersträvade ekonomiska integreringen.

Goujon M. (2005) skapar i sin studie en modell för inflationsbekämpningen i en dollariserad ekonomi. Under testperioden fann Goujon att volatilitet i valutakursen och den omfattade valutasubstitutionen tillsammans har en signifikant påverkan på inflationen i Vietnam. Hans studie visar på att den vietnamesiska regeringen genom en restriktiv penningpolitik och en stabil växelkurs kan bekämpa inflationen.

Frankel J.A. (1999) förklarar i sin studie sitt påstående om att ”No single currency regime is right for all countries or at all times”. Frankel förväntar sig att många utvecklingsekonomier kommer att skifta fram och tillbaka mellan de olika valutakurssystem i fortsättningen precis som många nu redan utvecklade länder har fått göra, därför varnar han för övergeneraliseringar som favoritsera det ena eller det andra växelkurssystemet. Inget system passar alla ekonomier eller under alla omständigheter.

Fabris N. et al (2004) diskuterar för- och nackdelar med officiell dollarisering som valutakurssystem. Man tittar närmare på Montenegros ekonomiska prestationer och har kommit fram till slutsatsen att den officiella dollariseringen har stabiliserat ekonomin och med den förutsägbarhet som följt minskar risken för spekulativa attacker mot valutan. Därför finns heller ingen anledning för Montenegro att överge den officiella dollariseringen, vilket var författarnas hypotes.

2. Växelkurssystem

2.1 Klassificering av växelkurssystemen

Växelkurssystemen är klassificerade efter hur stort handlingsutrymme den ger den monetära auktoriteten vid valutakursförändringar och har traditionellt varit uppdelat i två kategorier – fast och rörlig växelkurs, de så kallade hörnlösningarna. Däremellan finns olika kombinationer av fast- respektive rörlighet som vi i fortsättningen referera till som fast men justerbar växelkurs.[6]

Figur 1: Tillämpade växelkurssystem

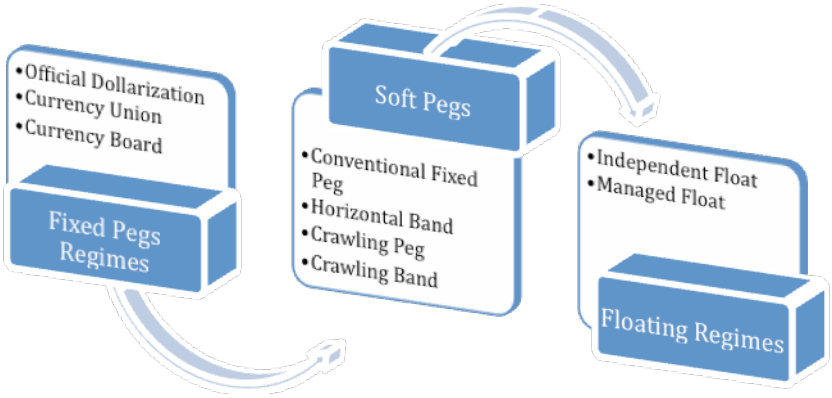

Källa: Tiwari R. (2003)

Avvägningen mellan dessa system handlar oftast om vilka uppgifter växelkurssystemet avser att klara. Ett växelkurssystem skall klara tre huvuduppgifter.[7]

1. För det första skall det ge stabilitet; kurserna bör inte svänga för mycket eftersom detta skapar osäkerhet i företagens planering, inga svårigheter att uppskatta exportintäkter, importkostnader, räntekostnader med mera. Stabilitet uppnås genom en fast växelkurs.
2. För det andra skall det förse marknaderna med likviditet, kunna finansiera fri handel och hantera fria kapitalrörelser internationellt; detta eftersom regleringar minskar effektiviteten i utbytet.
3. För det tredje skall valutasystemet tillåta den enskilda nationen att bedriva sin egen stabiliseringspolitik, till exempel då landet drabbas av en svår störning.

---

[6] IMF staff report (2005, June 30). De Facto Classification of Exchange Rate Regimes and Monetary Policy Framework [www document]. http://www.imf.org/external/np/mfd/er/2005/eng/0605.htm
[7] Eklund, *Vår ekonomi,* 364.

Inget växelkurssystem kan uppfylla samtliga av dessa uppgifter samtidigt. Det existerar ett makroekonomiskt trilemma. En självständig stabiliseringspolitik (3) kan till exempel inte förekomma under fast växelkurs (1) och fria internationella kapitalrörelser (2). Däremot är kombinationer med två av de tre uppgifterna möjliga.

2.1.1 Rörlig eller fullständigt fast växelkurs

Traditionellt har valet mellan olika växelkurssystem formulerats som ett val mellan fast eller rörlig växelkurs. Vid en rörlig växelkurs bestäms växelkursen på en valutamarknad, valutans värde svänger beroende på valutaflödena. Fördelen med rörliga växelkurser är att centralbanken får frihet att prioritera andra mål än att hålla valutakursen fast, landet kan bedriva egen penningpolitik och finanspolitik. Frånvaron av det nominella ankaret som en fast växelkurs utgör innebär att landets utgiftsbehov eller önskan om att upprätthålla full sysselsättning kan tillåtas dominera över hänsyn till växelkursen.[8] Det finns också potentiella nackdelar med rörlig växelkurs. I länder med svaga regelverk för den ekonomiska politiken kan rörlig växelkurs leda till att penningpolitiken förlorar den disciplinerande effekt som en fast växelkurs kan ge.[9] En rörlig växelkurs kan också ge upphov till en volatil växelkurs, en alltför volatil valutaförändring gör det bland annat svårt för aktörerna att prognostisera sin export respektive import. För utvecklingsekonomier vars valutor är små i förhållande till den globala valutamarknaden blir sådana svängningar inte bara bekymmersamma för handelsbalansen utan även för värderingen av de lån och fordringar man har i utländsk valuta. Den vanliga lösningen på detta tycks vara att utvecklingsekonomierna inför en prisreglering på den egna valutan, till exempel genom att knyta valutan till någon ankarvaluta.

Bildandet av en valutaunion är ett exempel på ett fullständigt fast växelkurssystem. Länderna inom unionen ersätter sina nationella valutor med en ny gemensam valuta, som i sin tur flyter mot andra valutor, och på så utsätts en mindre del av utrikeshandeln för valuta volatiliteten.[10] En annan metod är att helt adoptera en annan valuta, en så kallad officiell dollarisering.[11] Ett tredje exempel på ett fullständigt fast växelkurssystem är ett sedelfondssystem, som baseras på att centralbankens monetära bas helt och hållet täcks av utländsk valuta. Hongkong och Estland har ett sådant system, den förra med en fast

---

[8] Fregert & Jonung, *Makroekonomi – Teori, politik och institutioner* , 401
[9] Berg, *Global ekonomi, 399*
[10] Eklund, *Vår ekonomi*, 159-160, 365
[11] Vi behandlar officiell dollarisering närmare i avsnitt 2.3 i sidan 12.

växelkurs gentemot USA-dollar och den senare fast mot euron. I de tre fallen innebär det att den nominella växelkursen inte tillåts variera.

Någon form av fast växelkurs är fortfarande vanligare än rörlig växelkurs bland utvecklingsländerna. Det finns också studier som tyder på att i fattigare utvecklingsländer, utan tillgång till internationella kapitalmarknader, bidrar fast växelkurs i större utsträckning till lägre inflation än vad rörlig växelkurs gör.[12]

2.1.2 Fast men justerbar växelkurs

Med en fast men justerbar växelkurs är centralbankens uppgift att justera den korta räntan så att växelkursen är förankrad vid en angiven nivå. Växelkursen är fast så länge ekonomin inte drabbas av några obalanser, man förbehåller sig rätten att kunna devalvera (försvaga) eller revalvera (förstärka) valutan inom ramen för fortsatt fast växelkurs. Räntan avvägs för att se till att jämvikten på valutamarknaden upprätthålls. En annan möjlighet är att intervenera på valutamarknaden för att försvara växelkursen på å en viss nivå. Båda instrumenten kan användas samtidigt. Till denna kategori hör Bretton Woods-systemet[13] och den europeiska växelkursmekanismen ERM. [14]

En fördel med en fast men justerbar växelkurs som ett medel att hålla inflationen under kontroll är att penningpolitikens uppgift blir enkel och rättfram. Uppgiften bli att sätta styrräntan så att växelkursrelationen upprätthålls. Vid fast men justerbar växelkurs kan inte penningpolitiken användas för att stabilisera det inhemska efterfrågeläget. Penningpolitiken måste inriktas på att upprätthålla den fasta växelkursen och därför måste ansvaret för att stabilisera ekonomin vila på finanspolitiken. [15]

En annan nackdel med fast men justerbar växelkurs är att den kan utsättas för spekulativa attacker på valutamarknaden. Till exempel kan en inte alltför stram finanspolitik orsaka en sådan attack. En alltför expansiv finanspolitik kan driva fram stigande inflationsförväntningar, som utlöser ökande lönekrav, vilket i sin tur riskera att försvaga konkurrenskraften. Om den fasta växelkursen inte upplevs vara trovärdig och valutahandlarna tror att valutan ska devalveras väljer de att sälja sina tillgångar i den

---

[12] Berg, *Global ekonomi, 399*
[13] Internationellt växelkurssystem, byggt på en internationell överrenskommelse 1944, som innebar att deltagande länders valutor kopplades med fasta växelkurser till dollarn, som i sin tur var inlösbar mot guld.
[14] Vilket föregick bildandet av EMU den 1 januari 1999. Den svenska kronans kurs var fast men justerbar under hela efterkrigstiden fram till Riksbankens beslut att låta kronan flyta, i november 1992. Justeringar i kronans kurs gjordes med ett antal devalveringar under 70- och 80-talet.
[15] Fregert & Jonung, *Makroekonomi – Teori, politik och institutioner.*, 390.

aktuella valutan för att tillgångarna inte ska minska i värde. När centralbanken i detta läge höjer räntan för att motverka spekulationerna finns risken att situationen istället förvärras. En höjd ränta skulle tolkas som ett desperat försök från centralbanken att försvara valutan och kan locka ännu fler spekulanter att sälja av valutan.[16] Den högre räntan minskar dessutom hushållens konsumtion och företagens investeringar. Landet kan drabbas av bankkris[17], valutakris och djup lågkonjunktur. För att stärka stabiliteten i det finansiella systemet behöver räntan sänkas, vilket å andra sidan drar undan mattan för den fasta växelkursen. En så kallad moment 22-situation.[18]

Av dessa skäl har många länder övergett fasta men justerbara växelkurser under de senaste decennierna. Ekonomerna menar att länder med omfattande handel och stora valutaflöden på avreglerade marknader måste göra ett tydligt val. Något av de så kallade hörnlösningarna, en rörlig växelkurs eller fullständigt fast växelkurs.

2.2 Grader av dollarisering, dess innebörd och uppkomst

Dollarisering är ett begrepp på en företeelse där en utländsk valuta används parallellt eller istället för den inhemska valutan och ersätter något av de tre funktionerna som betalningsmedel, värdemätare eller värdebevarare. En ekonomi som genomgå en valuta substitution är per definition en dollariserad ekonomi. Dollarn är den valuta som oftast förekommer som substitutvaluta men begreppet refererar även till andra valutor.

Yap T.J. (2000) skiljer på officiell och inofficiell dollarisering. Ett land är officiellt (helt) dollariserad om den utländska valutan har en exklusiv eller dominerande status som laglig betalningsmedel. Officiell dollarisering motsvarar här landets val av växelkurssystem. Generellt har dessa länder inget behov av en monetär auktoritet och därför har också nästan samtliga valt att avskaffa sina centralbanker. I inofficiella (delvis) dollariserade ekonomier föredrar invånarna den utländska valutan på grund av en alltför volatil utveckling och osäkerhet kring den inhemska valutan. Den utländska valutan fungerar då som ett alternativ till den inhemska och ersätter rollen som värdebevarare, betalningsmedel och/eller värdemätare men inte som en officiell legal valuta.

Andora (EUR), Grönland (DKK), Panama (USD) är några exempel på länder som är officiellt dollariserade. Det går inte att på ett säkert sätt fastställa exakt hur många länder

---

[16] Eklund, *Vår ekonomi.*, 366, 435.
[17] En svag växelkursen innebär att större skulder för företag och banker med skulder i utländsk valuta, bankernas balansräkningar försämras.
[18] Fregert & Jonung, *Makroekonomi – Teori, politik och institutioner.*, 394.

som är inofficiellt dollariserade, men troligtvis kan listan göras lång. Ett vanligt sätt är att beräkna andelen utländsk valuta i valutareserven för respektive land. Det som talar emot detta räknesätt är, enligt Nguyen T.H. och Hauskrecht (2004), att det exkluderar utländsk valuta som används utanför banksystemet, och för tillväxtekonomier med outvecklade finansmarknader kan innehavet av utländsk valuta utanför systemet vara omfattande. Vietnam (USD), Angola (USD) och Mongoliet (RMB[19]) är exempel på länder som inofficiellt har en relativt stor andel utländsk valuta.

De officiella länderna har samtliga en bakgrund av en inofficiell dollarisering. Det är mer regel än undantag att dessa länder först genomgått en tid av hyperinflation eller volatil växelkurs. Den utländska valutan väljs då först som värdebevarare framför den inhemska eftersom förtroendet för den senare har minskat och aktörerna misstänker en eventuell makroekonomisk instabillitet. Sedan tar den över rollen som en värdemätare (räkenskapsenhet), först och främst för stora egendomar eller mer betydande transaktioner och så småningom övergår den utländska valutan till att fungera som ett betalningsmedel i den inhemska marknaden. Fabris N. et al (2004) förklarar vidare att dollarisering är ett rationellt beteende av individer, företag och andra som försöker skydda sina egendomar från att tappa i värde till följd av ett ödesdigert ekonomisk förlopp.

2.3 Officiell dollarisering

Enligt IMF är 31 länder officiellt dollariserade, varav 22 av dessa är oberoende stater. Det är små länder och många av dem är öar och forna kolonialstater eller mikrostater. Den genomsnittliga populationen för dessa länder är 1,4 miljoner. Innan El Salvador och Ecuador blev officiellt dollariserade uppskattades den totala befolkningen i dessa länder till 11 miljoner och med en genomsnittlig population på 0,5 miljon. Av de 22 politiskt självständiga staterna blev 15 självständiga mellan 1960- och 1990-talet. De europeiska mikrostaterna och de afrikanska länderna som valt ZAR[20] som officiell valuta uppfyller dessutom flera kriterier för teorin om optimalt valutaområde, så som hög grad faktorrörlighet, hög regional integration och geografisk närhet.

[19] Renminbi är den valuta som används i folkrepubliken Kina.
[20] Rand är den valuta som används i Sydafrika.

Tabell 1: Självständiga dollariserade ekonomier

Eurorised countries (date of indep.)	Population	Dollarised countries (date of indep.)	Population	Other currency (date of indep., currency ad.)	Population
Andorra (1278)	67 627	Ecuador (2000)	12 900 000	Lesotho (1966, ZAR)	2 177 062
Monaco (1419)	31 842	El Salvador (1838)	6 400 000	Bhutan (1949, INR)	2 049 412
San Marino (301)	27 336	Panama (1903)	2 845 647	Namibia (1990, ZAR)	1 797 677
Vatican City (1929)	890	Bahamas (1973)	297 852	Swaziland (1968, ZAR)	1 104 343
		Barbados (1966)	275 330	Karibati (1979, AUD)	94 149
		Belize (1981)	256 062	Liechtenstein (1806, CHF)	32 528
		Micronesia, Fed States (1986)	134 597	Nauru (1968, AUD)	12 088
		Marshall Islands (1986)	70 882	Tavalu (1978, AUD)	10 991
		Palau (1994)	19 092	Niue (1974, NZD)	2 124
Total	**127 695**	**Total**	**23 199 462**	**Total**	**7 280 374**

Källa: ECB (2004), Fraianni, M.(2004)

2.3.1 Fördelar

I de officiellt dollariserade ekonomierna existerar ingen inhemsk valuta, då man helt ersatt den med en utländsk och gjort den legal, därför försvinner kostnaderna för valutaväxling mellan dessa länder. En gemensam valuta med ett eller flera andra länder eliminerar valutariskerna och risken för spekulativa attacker reduceras, aktörerna behöver inte längre försäkra sig mot kurssvängningar. Dock kvarstår valutarisker gentemot andra valutor. Lägre transaktionskostnader och mindre volatil valuta innebär i sin tur en stabilisering av in- och utflöden av kapital i landet och ökad handel med utlandet (Winkler A. et al., 2004). Samma valuta ger större transparens för konsumenterna som får lättare att urskilja prisskillnaderna mellan varor och tjänster och därmed skärps konkurrensen. Ökad handel, bättre transparens och hårdare konkurrens bör sammantaget ge en snabbare produktivitetstillväxt.[21]

Empiriska studier visar entydigt på att inflationstakten minskar med graden av dollarisering, de länder som lyckats bäst är de officiellt dollariserade. Dessa ekonomier kommer undan trovärdighetsproblemet till följd av en bättre budgetdisciplin och att devalverings spekulationer inte längre existerar, vilket på långsikt antas sänka räntenivån

[21] Eklund, *Vår ekonomi*, 368

(Fabris et. al 2004). För de Latinamerikanska länderna har den största fördelen med dollariseringen enligt Fontaine J. A. (2000) varit just avskaffandet av de politiskt beroende centralbankerna. Räntenivån i den dollariserade ekonomin och den ekonomin vars valuta man har adopterat tenderar att följas simultant skriver Zeljko B. (2000), men behöver nödvändigtvis inte vara på samma nivå. Hur hög eller låg räntan är i landet beror på landets budgetdisciplin och kapitalmarknadernas funktionsförmåga. Enligt Goldfajn I. och Olivares G. (2000) behöver inte minskningen av räntenivån vara ett resultat av steget mot en officiell dollarisering utan kan också bero på liberalisering av det finansiella systemet.

Minskade transaktionskostnader och integration i den finansiella världsmarknaden kan bidra till en växande inhemsk kapitalmarknad vilket skulle underlätta för långfristiga marknader och därmed en bättre resursallokering skriver Dornbusch R. (2001).

2.3.2 Nackdelar

Det som talar emot en officiell dollarisering är enligt litteraturen förlorandet av (1) *seigniorage* intäkten och en inhemsk bankernas bank (2) *lender of last resort*. Seigniorage, eller inflationsskatt, är den nettointäkt som tillfaller staten när den kan trycka nya pengar i förhållande till inflationen och tillväxten. Centralbanken fungerar som en *lender of last resort,* med monopol på sedelutgivning i de flesta ekonomier, en institution som under vissa omständigheter kan bevilja kredit till bankerna eller aktörerna vid krissituationer.

Fontaine J. A. (2000) argumenterar för att dessa kostnader ska beaktas som tämligen låga. I fallet Chile uppskattar han den engångskostnad, som tillkommer av att landet helt ersätter sin valuta, till omkring 3 % av landets BNP. Förlorandet av den årliga inflationsskatten motsvara enligt författaren 0,2 - 0,3 % av BNP. Med rimliga antaganden om Chiles tillväxt-, inflationstakt och diskonteringsränta skulle det diskonterade värdet totalt motsvara 20 % av landets BNP.

Finansiella räddningspaket brukar sällan finansieras med nytryckta sedlar för det skulle driva på inflationen. Det vanliga är att offentliga lån till inhemska aktörer ges av centralbanken eller någon annan utländsk regering. Så möjlighet till *lender of last resort* finns oavsett avskaffande av den egna centralbanken eller ej enligt Fontaine. Eftersom man helt underkastat sig värdlandets penningpolitik tvingas ekonomin att anpassas efter externa chockar på produkt- och faktormarknaden med hjälp det finanspolitiken snarare än genom justeringar med valutakursen. Finanspolitikens möjligheter att stabilisera

ekonomin är dock begränsade. Det tar oftast lång tid från beslut till dess att eterfrågeläget påverkas.[22] Minskat utrymme att föra sin egen stabiliseringspolitik kan också vara en förklaring till att många ekonomier inte våga ta steget fullt ut mot en officiell dollarisering skriver Ziljko B. (2000). Alla ekonomier är inte beredda att minska sitt utrymme för stabiliseringspolitik, om inflationen i den dollariserade ekonomin stiger i förhållande till värdlandets så tappar den konkurrenskraft, vilket både slår mot utrikeshandeln och räntenivån. Man har i det läget inte möjlighet att föra någon självständig penningpolitik, variera styrräntan även om konjunkturläge eller inflation skulle skilja sig påtagligt från ankarvalutan. Därför menar Frankel J. (1999) att dollariseringen mest gynnar små och öppna ekonomier med nära relationer, geografisk närhet och omfattande handel med det land vars valuta man valt som ankarvaluta. En kort översikt över för- respektive nackdelar listas och presenteras av Fabris et. al (2004) här nedan.

Tabell 2: För och nackdelar med en officiell dollarisering

FÖRDELAR

- Ger en låg inflation (tenderar att följa ankarvalutalandets inflation)
- Begränsar felanvändningen av penningpolitiken
- Lägre marknadsräntor till följd av en lägre inflation och försvinnandet av devalveringsrisken
- Skyndar på utvecklingen av den inhemska kapitalmarknaden
- Minskar transaktionskostnader
- Underlättar integreringen av inhemska företag i den internationella ekonomin och kan leda till en ökning av utländska direktinvesteringar
- Ökar handeln
- Bättre budgetdisciplin
- Valutarisken gentemot ankarvalutan försvinner

NACKDELAR

- Reserven av utländska valutor måste användas till att växla till den nya nationella valutan
- Ej längre möjligt med växelkursjusteringar
- Möjligheten att föra en egen penningpolitik försvinner
- Förlorandet av seigniorage intäkten (inflationsskatten)
- Ingen instans som fungerar som bankernas bank, *lender of last resort*
- Uppstår en engångskostnad vid övergången till en ny valuta

[22] Claes Berg, *Global ekonomi, 390*

2.4 Valutaunion och optimalt valutaområde

Officiell dollarisering liknar på många sätt bildandet av en valutaunion, båda syftar till att nationer går samman om en gemensam valuta. Men medan monetär union är både av politiska som ekonomiska slag, såsom bildandet av EMU, så är syftet med en officiell dollarisering mer ekonomiskt motiverade, som stabilitet och produktivitetstillväxt. De officiellt dollariserade ekonomierna underkastar sig helt ankarvalutans stabiliseringspolitik.

När ekonomer analyserar huruvida en grupp av länder utgör ett ”lagom” stort område för en valutaunion utgår de från teorin för optimala valutaområden (Optimal Currency Area), utvecklad av Robert Mundell.[23] I korta drag säger teorin att ett optimalt valutaområde har en relativt homogen ekonomi och likartade produktionsförutsättningar. Länderna bör också karaktäriseras av produktdiversifiering och hög grad av pris- och lönerörlighet. Vidare bör det finnas gemensamma ekonomisk-politiska institutioner så att man kan bedriva en sammanhängande stabiliseringspolitik inom unionen. Om dessa villkor är uppfyllda minskas risken att ekonomiska chockar ska drabba deltagarländerna olika och därför är det rationellt med en gemensam valuta.[24]

Om området inte uppfyller villkoren och uppvisar stora skillnader, till exempel vad gäller produktivitet, och om lönerna inte är tillräckligt flexibla eller arbetskraften inte tillräckligt rörlig, då kommer en enda valuta för hela området att riskera medföra stora påfrestningar i form av arbetslöshet i de delar som har svårt att klara konkurrensen. Också det motsatta problemet kommer att uppstå, att vissa länder eller regioner får överhettning och högre inflation än det centrala målet.[25]

---

[23] Mundell R.A. (1961) "A Theory of Optimum Currency Areas"
[24] Eklund, *Vår ekonomi,* 367
[25] Ibid., 367.

3. Vietnams ekonomiska utveckling

3.1 Vietnams monetära historia

Den vietnamesiska valutan dong introducerades så sent som 1946 av den dåvarande nordvietnamesiska regeringen, som ansåg att landet var i behov av en egen valuta. Denna valuta skulle komma att ersätta den fransk-indokinesiska piastre efter den franska koloniseringen och den japanska ockupationen. Vietnam var 1954 splittrat i två delar, norr och söder, och man skiljde på den södra och norra dong. Efter landets återförening 1978 gjorde man inte längre skillnad mellan dessa två valutor och döpte den gemensamma valutan till ”nya dong”, som också är landets nuvarande valuta och ges ut av den vietnamesiska centralbanken *State Bank of Vietnam* (SBoV).[26]

Officiellt tillämpar Vietnam sedan 1999 ett växelkurssystem känt som ”managed floating”, en form av rörlig växelkurs utan några förbestämda band. Den vietnamesiska centralbanken annonserar en daglig växelkurs av VND/USD som de kommersiella bankerna därefter följer med variationer på plus minus 0,1 %. 2005 klassificerade IMF om Vietnams växelkurssystem till kategorin ”crawling peg”, en någorlunda fastslagen växelkurs med dollarn som ankare.

3.2 Den ekonomiska utvecklingen

Efter återföreningen präglades Vietnam av planekonomi och en satsning på tung industri enligt sovjetisk modell. Jordbruket i söder och fabrikerna i norr kollektiviserades och all handel med utlandet var reglerad och hårt kontrollerad. Under ett decennium uppvisade ekonomin låg tillväxt, urgröpande inflation, växande utlandsskuld och Vietnam var beroende av hjälp och bistånd från omvärlden. USA bistod med hjälp av återuppbyggandet av infrastrukturen och Sovjetunionen gav understöd för de enorma budgetunderskotten. Sovjet var den största biståndsgivaren och Vietnams viktigaste handelspartner. Stödet dolde den djupa ekonomiska krisen. Vietnam sägs vara en av de få länderna som i modern tid haft ekonomiska svårigheter med efterkrigs återuppbyggnad.[27]

Fram mot mitten på 1980-talet genomförde man en rad ekonomiska och politiska reformer som gjorde att bönderna och företagen fick större eget ansvar för produktionen

---

[26] Go Currency (2008). What is the Vietnamese dond (VND)? [www dokument].
URL http://www.gocurrency.com/countries/vietnam.htm
[27] Leijonhufvud G. (2005). Essän den 28 juni 2005 [Nyheters nätupplaga, DN.se]

och fick del av vinsten. Den nya politiken fick namnet ”Doi Moi” (renoveringspolitiken). Landet började sin förvandling mot en marknadsinriktad ekonomi. Understöd och subventioner minskades, priser och handel i landet liberaliserades, banksystemet förändrades, utrikeshandeln släpptes allt mer och valutakontrollen lättades. Tillväxttakten steg trots den sovjetiska kollapsen och handelsembargot från väst. [28] Sedan början av 1990-talet har tillväxten varit en av de snabbaste i världen och Vietnam har berömts för den snabba fattigdomsminskningen. Andelen av befolkningen som lever under det så kallade fattigdomsstrecket minskade från 58 % 1990 till 37 % 1998, och uppskattas ha minskat ytterligare, till 29 procent år 2002. Reformerna lättade även på handelsbarriärerna vilket ledde till att företag med utländska intressen expanderade kraftigt. Regeringen visade beslutsamhet att integrera landet i världsekonomin och erkände den inhemska privata sektorns roll. Mycket pekar på att den snabba ekonomiska tillväxten i början av 1990-talet främst drevs av en hög exporttillväxt. [29]

3.2.1 Inflationstakten

Cirkuleringen av dollarn vid sidan den inhemska valutan dong har varit omfattande sedan 1970-talet och det ökade användandet av dollarn under denna tid kan förklaras med obalanser i ekonomin, kronisk brist på basvaror samt hög och volatil inflation. Användandet av dollar som valuta accepterades officiellt eftersom den parallella marknaden kunde erbjuda säkrare alternativ i den svåra omgivningen under slutet på 1970-talet. [30] Traditionellt sett har den vietnamesiska befolkningen favoritserat en stark valuta relativt den amerikanska dollarn, för att man tror sig finna en stark koppling mellan den nominala växelkursen och den inhemska prisnivån. En depreciering av dong signalerar en potentiell besvärlig inflationsperiod. Packard T. (2005). I figuren nedan kan vi följa Vietnams inflationstakt från perioden 1965 fram till 2008. Under hyperinflationen mellan åren 1981 till 1988 var inflationen som lägst 167,4 % och 487,2 % som högst. Under åren 1999 fram till 2004 var den inhemska prisnivån som mest stabil och under 4 %, efter 2005 har den åter stigit men fortfarande under 10 %.

---

[28] Van Arkadie, Brian och Mallon Raymond, *Vietnam – A transition tiger?* (Australia: Asia Pacific Press, 2004), 6.
[29] Regeringen, Utrikesdepartementet (2008). Landstrategi för utvecklingssamarbetet med Vietnam 2004-2008 [www dokument].
URL www.regeringen.se/content/1/c6/01/15/67/6cd379f8.pdf
[30] Occasional Paper 135, Vietnam – Transition to a market economy, 1996.

Figur 2: Inflationstaken i Vietnam

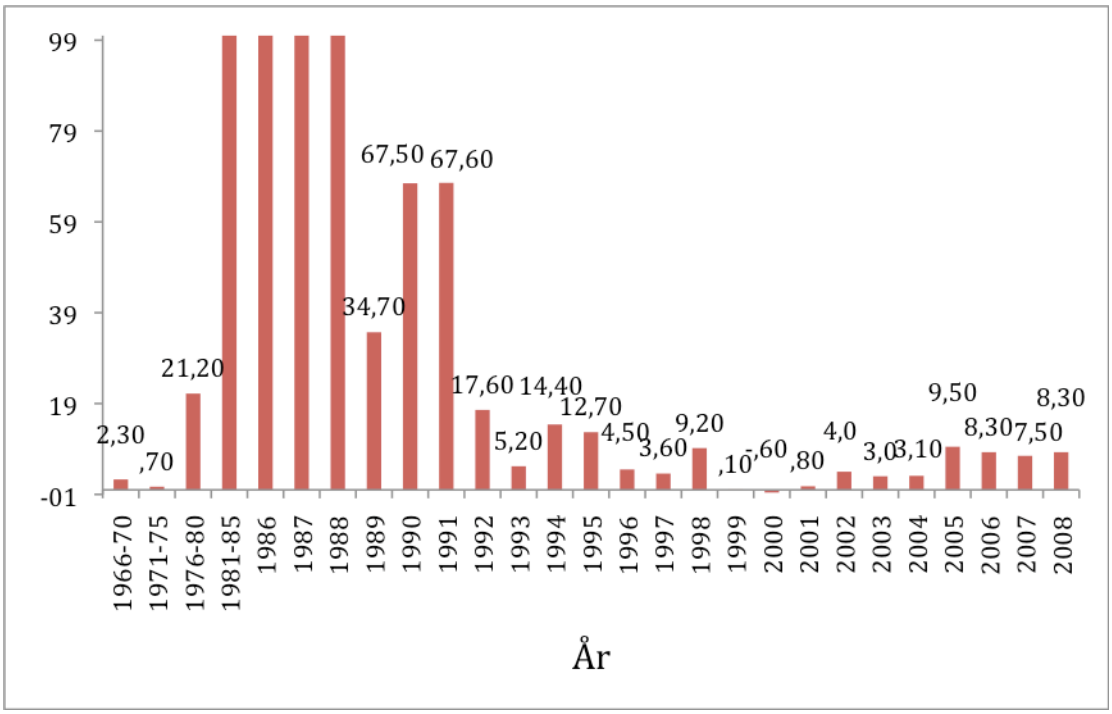

Källa: Nguyen T. H. (1999), Hauskrecht och Nguyen (2004), www.indexmundi.com[31]

3.2.2 Bankväsendet och den vietnamesiska centralbanken

Som så många andra planekonomier kontrollerade staten bankväsendet i Vietnam. Vid början av 1989 var State Bank of Vietnam (SBoV) den enda banken i landet. Denna centralbank ansvarade för direkt utlåning och kreditransonering, tillföljd av knappa resurser. SBoV utgör en gren av partiet och styrs av medlemmar ur partiet, därmed är den politiskt beroende.

Innan penning- och kapitalmarknaden etablerades under 1990-talet hade hushållen sina tillgångar eller likvida medel i huvudsak i form av dong, guld, dollarsedlar och bytesvänliga varor som ris. Pengaröverföringar från utlandet skedde trots den hårda valutakontrollen, oftast genom informella kanaler till följd av den oförmånliga växelkursen som en formell transferering erbjöd. Mottagaren kunde endast lösa ut i inhemsk valuta till en växelkurs som ibland gav dem hälften eller en tredjedel av vad de kunnat få i den öppna marknaden. Formella transfereringar skedde i form av utländska direktinvesteringar och bistånd. Dessa transfereringar ökade det inhemska lagret av hårdvaluta och bidrog till ytterligare dollarisering av ekonomin. Genom 1980-talet

[31] http://www.indexmundi.com/g/g.aspx?v=71&c=vm&l=en

skyddade hushållen sina tillgångar mot volatilitet i inflationen och hyperinflationen genom att köpa guld, ris eller amerikanska dollar. Detta drev upp priserna för guld och dollarn i den svarta marknaden. Enligt Tran T. (2000) var växelkursen på den svarta marknaden 1981 fyra gånger högre än den officiella växelkursen och 1985 elva gånger högre.

Med ambitioner att skydda sina tillgångar valde hushållen alltmer bort den inhemska valutan vilket drev på inflationsspiralen. Mängden sedlar och mynt utanför banksystemet har sjunkit från 9,2 % (som andel av BNP) 1986 till 6,6 % 1988. En jämförelse med Kina och Thailand ges av figur 4.

Figur 3: Mängden sedlar och mynt utanför banksystemet som andel av BNP

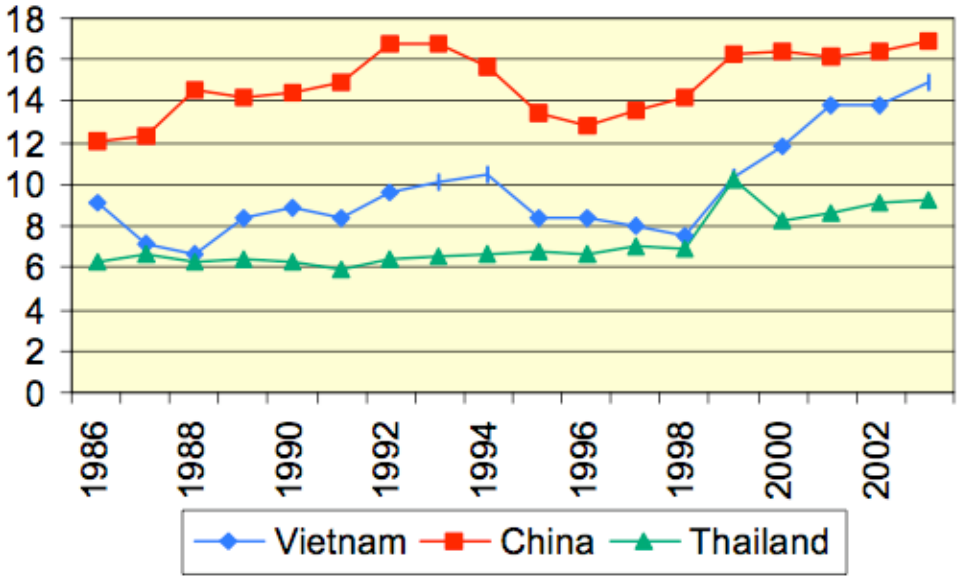

Källa: Packard T. (2005)

Den relativt höga andelen i Kina, varierade mellan 12 till 17 % under perioden 1986 – 2002, indikerar att ekonomin var jämförelsevis i större utsträckning kontantbaserat. Vietnams kvot varierade mellan 6 till 10 % fram till 1988, reflekterar den allmänna oron för en återgång till hög inflation. När inflationsförväntningarna minskade och förtroendet för centralbanken stärktes ökade också kvoten, fram till 2003 ökade den till 14 %. Packard T. (2005).

3.2.3 Växelkursutveckling och dollariseringsgrad

Den officiella VND/USD växelkursen försvagades (deprecierades) från 375 VND per USD 1988 till 4 635 VND per USD 1989. Denna massiva devalvering i kombination med legaliseringen av handel med guld, inhemsk prisliberalisering, förmånlig sparränta och restriktiv budgetbalans bidrog alltsammans till att reducera inflationsförväntningarna. Den förmånliga sparräntan ökade inte bara förtroendet för valutan utan uppmuntrade också hushållen att spara valutatillgångarna i bankerna. Detta blev möjligt med bankreformerna som tillät nyetableringar av privata och kommersiella banker. Vid slutet av 1996 fanns på den finansiella sektorn 4 kommersiella banker tillhörande staten, 52 aktiefinansierade banker, 23 filialer av utlandsägda banker, 62 utländska bankkontor och ett antal kreditfonder. Packard T. (2005).

En stabil och konkurrenskraftig real växelkurs underlättar att upprätthålla en låg räntenivå och har en positiv påverkan på relativpriserna mellan till exempel arbetskraft, kapital- och handelsvaror och därmed indirekt också på importen och exporten. (Frankel och Taylor 2005). Som framgår av figur 4 har SBoV lyckats hålla en stabil växelkurs från 1993 fram till 2003, med undantag för 1998 då VND devalverades med nästan 20 % mot USD till följd av den asiatiska valutakrisen[32].

Figur 4: VND/USD (nivå och procentuella förändringar: 1990 - 2003)

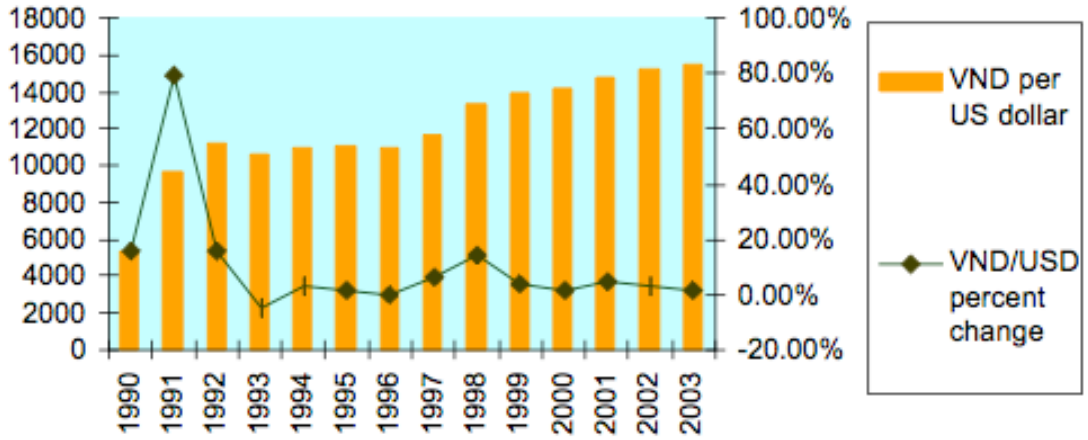

Källa: Packard T. (2005)

[32] Flera länder i Asien drabbades av en svår finansiell och ekonomisk kris 1997, efter flera år med hög BNP-tillväxt. Spekulativa attacker på Thailändska baht tvingade centralbanken att släppa knytningen till dollarn och införa rörlig växelkurs. Attackerna fortsatte mot flera andra asiatiska valutor. Länder med stora kortfristiga kapitalinflöden som Indonesien, Malaysia, Sydkorea och Thailand drabbades mer än länder med stora inflöden av utländska direktinvesteringar, som Kina och i Vietnam.

Figur 5: Dollarisering som procentuell andel av den totala bankdepositionen

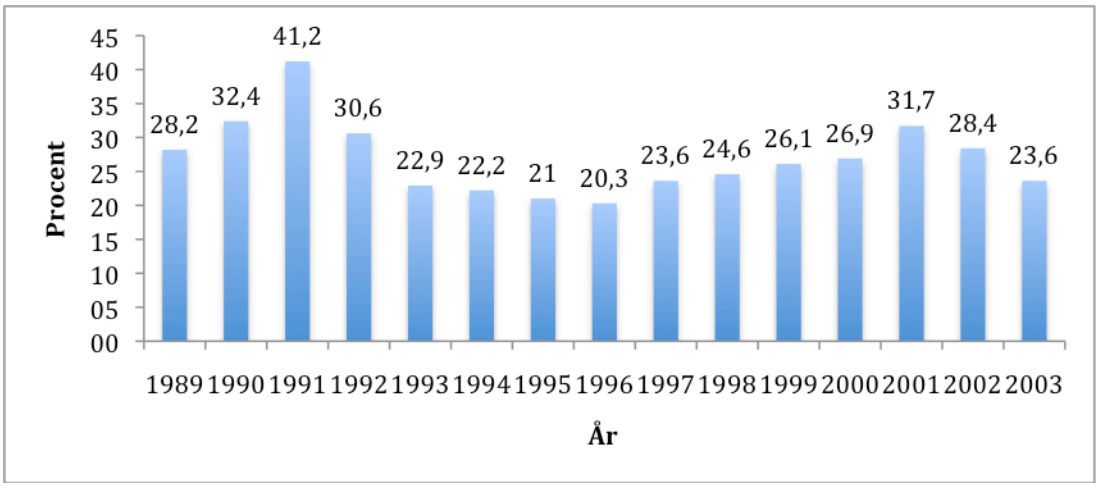

Källa: Hauskrecht och Nguyen (2004)

Figur 5 visar utvecklingen av andelen hållen utländsk valuta av den totala bankdepositionen över perioden 1989 till 2003. Hauskrecht och Nguyen (2004) skriver att denna dollariseringsprocess beror på den misslyckade penningreformen 1985 som resulterade i en hyperinflation och devalvering av valutan mot dollarn fram till 1991, vilket bekräftas av figur 2 och 4. Minskat förtroendet för den inhemska valutan som värdebevarare tvingade spararna att välja alternativa tillgångar, som guld och amerikanska dollar. En tillfällig prisstabilisering och en mindre volatil växelkurs motverkade denna process från 1991 fram till 1997 för att sedan öka igen på grund av en ytterligare devalvering orsakad av Asienkrisen. Sedan 2001 visar den åter en nedgång, Camen U. (2006) förklarar att det beror på att sparräntorna för utländsk valuta har varit 4 – 5 % lägre än sparande i den egna valutan under denna period. Värt att notera är att diagrammet ovan inte visar hur mycket av utländska pengar det finns, i form av kontanter eller dispositioner i utländska banker, utanför banksystemet.

3.2.4 Handel med omvärlden och budgetbalansen

Tio av de största länderna som Vietnam bedriver handel med rangordnas, efter total handel, i tabellen på nästa sida. USA har den största exportandelen men Japan är det land som Vietnam har störst handelsförbindelser med. Vietnam har en geografisk närhet till sex av dessa handelspartner. Det råder stora skillnader i produktionsförutsättningar och ingen pris- eller lönerörlighet länderna emellan, inte heller kan man säga att det finns gemensamma ekonomisk-politiska institutioner så att man kan bedriva en sammanhängande stabiliseringspolitik. Med andra ord uppfyller inte Vietnam de olika

kriterierna i teorin för optimalt valutaområde med någon av de tio största handelspartnerna.

Tabell 3: Vietnams tio största handelspartners

Land	Export*	Import*	Total *	Balans*	Tot. Handel %
Japan	3 702,9	3 559,7	7 262,6	143,2	20,0%
USA	4 634,1	882,4	5 516,5	3 751,7	15,2%
Singapore	1 305,7	4 070,6	5 376,3	- 2 764,9	14,8%
Kina	2 385,2	2 349,9	4 735,1	35,3	13,0%
Korea	635,9	3 092,7	3 728,6	- 2 456,8	10,3%
Australien	2 121,6	530,1	2 651,7	1 591,5	7,3%
Thailand	575,5	1 855,6	2 431,1	- 1 280,1	6,7%
Malaysia	731,2	1 088,1	1 819,3	- 356,9	5,0%
Tyskland	1 060,8	680,5	1 741,3	380,3	4,8%
Storbritannien	869,3	194,6	1 063,9	674,7	2,9%
Total	**18 022,2**	**18 304,2**	**36 326,4**	**- 282,0**	**100%**

*Miljoner USD
** Genomsnittsvärden för perioden 2000 - 2007

Källa: General Statistics of Vietnam [33]

Figur 6: Budgetbalans som procent av BNP

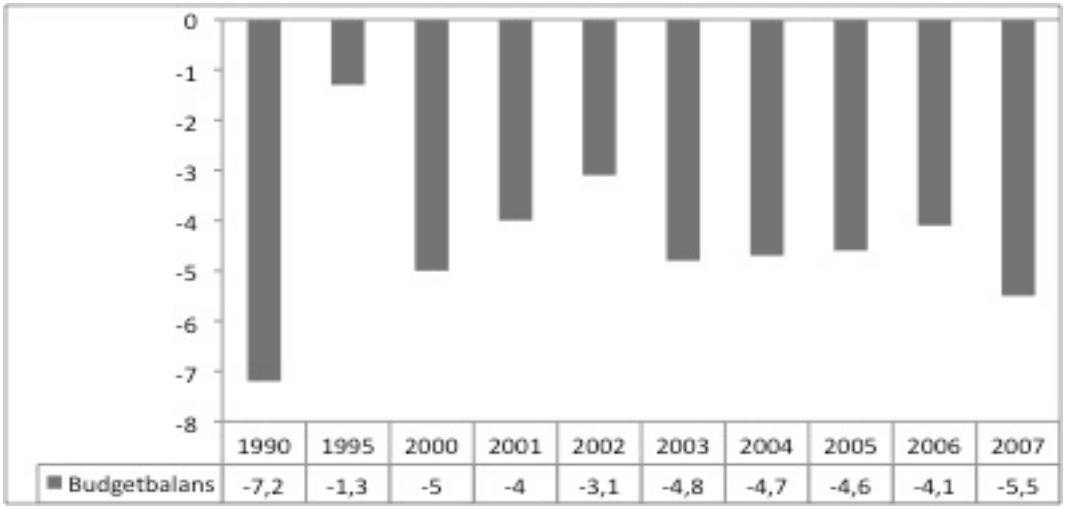

Källa: Statistical Yearbook for Asia and the Pacific 2007 [34]

[33] http://www.gso.gov.vn/default_en.aspx?tabid=472&idmid=3
[34] www.unescap.org/STAT/data/syb2007/21-Fiscal-balance-syb2007.pdf

4. Analys och slutsats

För att besvara vår frågeställning, om en officiell dollarisering är ett alternativ för Vietnam i valet av växelkurssystem, har vi karaktäriserat de officiellt dollariserade ekonomierna och tittat om det finns några likheter och vad som skiljer Vietnam från dessa länder. Vidare har vi granskat tidigare studier och avvägt för- respektive nackdelarna, vilka presenteras nedan.

En låg och stabil inflation är en av fördelarna som talar för en officiell dollarisering. När Ecuador blev officiellt dollariserad år 2000 gick man direkt från en hyperinflation. I likhet med Vietnam har den inofficiella dollariseringen i landet varit omfattande till följd av den volatila inflationen. Sedan bytet av växelkurssystem har Ecuador lyckats hålla en inflationsnivå omkring 2-3 procent. Vietnams inflationstakt har å andra sidan varit på rimliga nivåer sedan 1995 och det är mer än två decennier sedan man befann sig i en hyperinflation. Vietnam har genom en stram budget, se figur 6, och minskad statsskuld lyckats få bukt på den höga inflationen. Så länge man klarar av att hålla inflationen nere och behålla förtroendet för den egna valutan så kommer dollariseringsprocessen att avta successivt. För en stabiliserad ekonomi med låga inflationsförväntningar och stabila marknadsräntor minskar behovet och efterfrågan av utländsk valuta som substitutvaluta.

En officiell dollarisering skulle innebära att Vietnam underkastar sig ankarvalutans stabiliseringspolitik, konjunkturen i ankarlandet kan utvecklas annorlunda än i det egna landet. Då är risken stor att ankarlandets räntenivå inte är väl avvägd för den egna ekonomin och kan därmed leda till ovälkomna störningar.

Till skillnad från de officiellt dollariserade länderna har Vietnam en väldigt diversifierad världshandel. Japan är det land som man har störst handelsutbyte med, men man exporterar mest till USA och en stor del av importen kommer från Singapore[35]. Handel med Europa, Australien och övriga asiatiska länder har ökat under senare år. Att ersätta valutan till någon av dessa länders valuta skulle endast minska transaktionskostnader och kurssvängningar till just denna valuta, visserligen skulle risken för spekulativa attacker minska men valutarisker gentemot andra valutor skulle kvarstå.

[35] Siffrorna kan vara missvisande eftersom en stor del av handel till Asien från övriga världsdelar omlastas i Singapore.

Vietnam med en befolkning på närmare 90 miljoner invånare och yta motsvarande Tysklands liknar inte på något sätt de små officiellt dollariserade ekonomierna, som till största delen består av tidigare kolonistater och andra mikrostater med undantaget Ecuador och El Salvador. Dessa stater är små i förhållande till Vietnam och har en geografisk närhet och bedriver stor del av sin handel med det land vars valuta man har adopterat.

Sammanfattningsvis visar uppsatsen på att nackdelarna överväger fördelarna i Vietnams fall. därför drar vi slutsatsen att en officiell dollarisering inte är ett optimalt alternativ för Vietnam.

5. Källförteckning

Artiklar

Benassy-Quere A., (1996). ”Exchange Rate Regmies and Policies in Asia”, Centre D’études Prospectivs et D’Informations Internatinales, document de travail nr 96-07.

Berg A. och Borensztein E., (2000). ”The Choice of Exchange Rate Regime and Monetary Target in Highly Dollarized Economies”, Journal of Applied Economics, vol III nr 2.

Calvo G. och Rainhart C., (2001). ”Reflections on Dollarization”, [Tillgänligt på nätet 10 december 2008] URL: http://mpra.ub.uni-muenchen.de/8206/

Calvo G. och Végh C., (1992). ”Currency Substitution in Developing Countries: An Introduction”, IMF Working Papers, nr 92/40.

Camen U., (2006). ”Monetary policy in Vietnam: the case of a transition country”, BIS Papers nr 31.

Cooper R.N., (1999). ”Exchange Rate Choices”, [Tillänglig på nätet 12 oktoberg 2008] URL: www.economics.harvard.edu/faculty/cooper/files/frbb_full.pdf

Dornbusch R., (2001). ”Fewer Monies, Better Monies”, NBER Working Papers 8325, National Bureau of Economic Research, Inc.

Fabris et. al., (2004). ”Economic policy in dollarized economies with a special review of Montenegro”, The Central Bank of Montenegro, Working Paper 1.

Frankel J.A., (1999). ”No Single Currency Regime Is Right For All Countries”, [Tillgängligt på nätet 13 oktober 2008] URL: www.princeton.edu/~ies/IES_Essays/E215.pdf

Fontaine J.A., (2000). “Official versus Spontaneous Dollarization”, Cato Journal, Vol 20, No.1.

Goujon M., (2006). “Fighting inflation in a dollarized economy: The case of Vietnam”, Journal of Comparative Economics 34, 364-581.

Hauskrecht A. och Nguyen T., (2004). ”Dollarization in Viet Nam”, Kelley School of Business, Department of Business Economics and Public Policy. Working Paper, nr 2004-25.

Horvath R. och Komarek L., (2002). ”Optimum Currency Area Theory: A Framework for Discussion about Monetary Integration”, Warwick Economics Paper Series nr 647.

International Monetary Fund, (1996). ”Vietnam Transition to a Market Economy”, Occasional Paper 135.

Meyer A.S., (2000). ”Dollarization: An Introduction”, [Tillgängligt på nätet 19 nov 2008] URL: www.cumber.com/travel/Dollarization.pdf

Nguyen T. H. (1999). “The inflation of Vietnam in transition”, Centre for ASEAN Studies, Discussion paper No 22.

Packad T., (2005). ”Monetary Policy in Vietnam: Alternatives to Inflation Targeting” [Tillgängligt på nätet 13 oktober 2008] URL: www.networkideas.org/feathm/oct2007/pdf/Tu_Packard.pdf

Tiwari R., (2003). ”Post-crisis Exchange Rate Regimes in Southeast Asia: An Empirical Survey of De-facto Policies”, [Tillgänligt på nätet 13 oktober 2008] URL: www.global-innovation.net/team/tiwari/PDF/exchange-rate.pdf

Yap T.J., (2001). “Concepts and Implications for Monetary and Exchange Rate Policy in the Philipines”, Philippine Journal of Development, No 51.
Ostojic D. (2003)

Winkler A., Mazzaferro F., Nerlich C., and Thimann C. (2004). ”Official Dollarisation/Euroisation: Motives, Features and Policy Implications of Current Cases”, ECB Occasional Paper Series, No. 11, February.

Ziljko B., (2000). “Official Dollarization: Current Experiences and Issues”. Cato Journal, vol 20, No 2.

Litteratur

Brian Van Arkadien och Raymond Mallon, *Vietnam – A transition tiger?*, (Australia: Asia Pacific Press, 2004).

Claes Berg, *Global Ekonomi*, (Stockholm: SNS Förlag, 2008)

Hans Hägerdal, *Vietnams historia,* (Lund: Historiska Media, 2005)

Klas Eklund, *Vår ekonomi,* (Stockholm: Bokförlaget Prisma, 2004)

Klas Fregert & Lars Jonung, *Makroekonomi – Teori, politik & institutioner*, (Lund: Studentlitteratur, 2005)

Bilaga 1

Källa: www.mapsofworld.com/vietnam/

Bilaga 2

Basfakta Vietnam

Yta, km^2	332 000
Huvudstad	Hanoi
Befolkning	86 116 560 (2008)
Befolkningstillväxt per år (procent)	0,99 % (2008)
Det sammanlagda biståndet från alla länder i miljoner USD	1 905 (2005)
Det sammanlagda biståndets andel av BNP (procent)	3,6 % (2005)
Läskunnighet bland vuxna (procent)	90,3 % (1995-2005)
Förväntad livslängd (år 2005)	73,7
Förväntad livslängd (år 1970)	48,9
Ranking i Human Development Report 2007	105 (av totalt 177 länder)
(Sverige	6:e plats)

Källa: CIA – The World Factbook[36] *och SIDA*[37]

Indikatorer och nyckeltal

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
BNP-tillväxt %	6,8	5,8	6,2	6,8	6,5	8,4
Inflation %	-0,6	0,8	4,0	3,0	3,1	8,3
Export mdr dollar	14,5	15	16,4	18,4	21,4	32,23
Import mdr dollar	15,6	16,1	18,4	21,1	24,2	36,88
Utlandsskuld % av BNP	39	39	39	38	36	34,2
Dong/dollar	14 505	15 071	15 350	15 750	15 950	15 968

Källa: Swefund [38]

[36] https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/vm.html
[37] http://www.sida.se/sida/jsp/sida.jsp?d=541&a=3654
[38] www.swedfund.se/media/7832/vietnam_swedfund_investeringsrapport.pdf

Bilaga 3

Jämförelseindikatorer (2005)

		Vietnam	Kina	Indien	Sverige
BNI per person (USD)		620	1 740	720	41 060
BNI per person köpkraftjusterad (USD)		3 010	6 600	3 460	31 420
BNP tillväxt		8,4	10,1	8,5	3,6
Ekonomisk tillväxt 1990-2003 genomsnitt per år		5,9	8,5	4	1,8
Utländska investeringar som andel av BNP 2004		3,9	2,6	1	1,1
Global Competiveness Index 2006/07 ranking[1]		77	54	43	3
Korruptions index[2]	ranking	111	70	70	6
	poäng	2,6	3,3	3,3	9,2

[1] ”Global Competitiveness Report 2006/07”, World Economic Forum, studerar länders institutioner, infrastruktur, makroekonomi samt hälso- och utbildningssektor. 1 = mest konkurrenskraftig, 125 = minst konkurrenskraftig.
[2] Transparency International 2006 Corruption Perception Index. Baserat på hur korruption upplevs inom affärslivet och av landanalytiker, rankas utifrån 158 länder. Poängskala: 0 = totalt korrupt, 10 = fritt från korruption.
Källa: Swedfund [39]

[39] www.swedfund.se/media/7832/vietnam_swedfund_investeringsrapport.pdf

Historisk kronologi[40]

1858-85	Fransk kolonial erövringsprocess.
1890-talet	De antikoloniala revolterna avtar.
1919	Ho Chi Minh börjar framträda politiskt.
1930	Indokinas kommunistparti bildas av Ho Chi Minh.
1940	Japanerna tillvingar sig insyn i Franska Indokina.
1945	Augustirevolutionen; befrielserörelsen Vietminh tar över.
1946	Krig utbryter mellan fransmännen och Vietminh.
1949	Den pro-franska staten Vietnam bildas under Bao Dai.
1954	Slaget vid Dien Bien Phu; fransmännen besegras och Vietnam delas tillfälligt.
1955	Sydvietnam blir republik under president Ngo Dinh Diem.
1960	Motståndsrörelsen FNL bildas i Sydvietnam.
1960-75	Vietnamkriget.
1963	Kupp i Sydvietnam; Ngo Dinh Diem dödas, men kriget fortgår.
1964	Intermezzot i Tonkinbukten; USA griper in aktivt i kampen.
1965	Amerikanska stridande förband i Sydvietnam.
1968	Tetoffensiven; psykologiskt bakslag för USA.
1973	”Fredsavtal” i Paris; USA lämnar stridsscenen.
1975	Nordvietnam och FNL besegrar slutgiltigt Sydvietnam.
1978-79	Vietnam invaderar Kambodja; kort krig med Kina.
1986	Doi moi (förnyelsepolitiken) införs.
1995	Vietnam medlem av ASEAN; normalisering med USA.
2000	Bilaterala avtal med USA skrivs.
2006	Lagarstiftningar som likställer utlandsägda och inhemska bolag, liksom statsägda och privata företag.
2007	Vietnam medlem av WTO (efter elva år av förhandlingar).

[40] För vidare läsning rekommenderas Hans Hägerdals, *Vietnams Historia.*